

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 30. kesäkuuta 2023
(OR. en)

11156/23

ECOFIN 680
UEM 214
SOC 505
EMPL 356
COMPET 700
ENV 779
EDUC 292
RECH 324
ENER 415
JAI 927
GENDER 156
ANTIDISCRIM 150
JEUN 194
SAN 431

ILMOITUS

Lähettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto

Ed. asiak. nro: 9850/1/23 REV 1

Kom:n asiak. nro: COM(2023) 624 final

Asia: NEUVOSTON SUOSITUS Slovenian vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Slovenian vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena edellä mainittu, komission ehdotukseen COM(2023) 624 final perustuva, neuvoston ja Eurooppa-neuvoston käsittelemä ehdotus neuvoston suositukseksi.

NEUVOSTON SUOSITUS

annettu ... päivänä ...kuuta ...,

Slovenian vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Slovenian vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241², jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, jäljempänä 'tukiväline', tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Tukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen, eli kyse on unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään taloudellista ja osallistavaa elpymistä sekä kestävien ja kasvua edistävien uudistusten ja investointien toteuttamista, erityisesti sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamista, joilla tuetaan vihreää ja digitaalista siirtymää sekä vahvistetaan jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokykyä. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan unionin alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista. Tukivälineen mukainen enimmäisrahoitusosuus jäsenvaltiota kohti päivitettiin 30 päivänä kesäkuuta 2022 asetuksen (EU) 2021/241 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Komissio hyväksyi 22 päivänä marraskuuta 2022 vuotuisen selvityksen kestävästä kasvusta 2023; tämä käynnisti vuoden 2023 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalaisen ohjausjakson. Eurooppa-neuvosto hyväksyi 23 päivänä maaliskuuta 2023 vuotuisen kestävä kasvun selvityksen 2023 painopisteet, jotka keskittyvät kilpailukykyisen kestävyuden neljän ulottuvuuden ympärille. Lisäksi komissio antoi 22 päivänä marraskuuta 2022 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011³ perusteella laadittavan varoituskon mekanismia koskevan kertomuksen 2023, jossa se katsoi, että Slovenia ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoja tai niiden uhka. Sen vuoksi perusteellista tarkastelua ei tarvita. Komissio antoi samana päivänä myös lausunnon Slovenian vuoden 2023 alustavasta talousarviosuunnitelmasta. Komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi sekä ehdotuksen vuoden 2023 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen euroalueen talouspolitiikasta⁴, jäljempänä 'euroaluetta koskeva vuoden 2023 suositus', 16 päivänä toukokuuta 2023 ja yhteisen työllisyysraportin 13 päivänä maaliskuuta 2023.
- (3) Unionin talouksien häiriönsietokyky on osoittautunut erinomaiseksi, mutta geopoliittisen tilanteen vaikutus on edelleen negatiivinen. Samalla kun unioni pysyy vakaasti Ukrainan rinnalla, sen talous- ja sosiaalipolitiikassa keskitytään lyhyellä aikavälillä vähentämään energiasokkien negatiivista vaikutusta haavoittuvassa asemassa oleviin kotitalouksiin ja yrityksiin sekä keskipitkällä aikavälillä jatkamaan toimia vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamiseksi, kestävä ja osallistavan kasvun tukemiseksi, makrotalouden vakauden turvaamiseksi ja häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Lisäksi keskitytään vahvasti unionin kilpailukykyyn ja tuottavuuden parantamiseen.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 1176/2011, annettu 16 päivänä marraskuuta 2011, makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta (EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁴ Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä toukokuuta 2023, euroalueen talouspolitiikasta (EUVL C 180, 23.5.2023, s. 1).

- (4) Komissio antoi 1 päivänä helmikuuta 2023 tiedonannon ”Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma nettonollan aikakaudelle”, jäljempänä ’Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma’. Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelman tavoitteena on parantaa unionin nettonollateollisuuden kilpailukykyä ja tukea nopeaa siirtymistä ilmastoneutraaliuteen. Se täydentää käynnissä olevia Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja REPowerEU-suunnitelmaan kuuluvia toimia. Sen tavoitteena on myös luoda suotuisampi ympäristö, jotta voidaan lisätä unionin kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi vaadittavien nettonollatekniikoiden ja tuotteiden tuotantokapasiteettia unionissa sekä varmistaa kriittisten raaka-aineiden saatavuus muun muassa monipuolistamalla hankintoja, hyödyntämällä jäsenvaltioiden geologisia luonnonvaroja asianmukaisesti ja maksimoimalla raaka-aineiden kierrätys. Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma rakentuu seuraavien neljän pilarin varaan: ennakoitava ja yksinkertaistettu sääntely-ympäristö, rahoituksen saannin nopeuttaminen, osaamisen parantaminen ja avoin kauppa häiriönsietokykyisten toimitusketjujen luomiseksi. Komissio antoi lisäksi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon ”EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen”, jonka perustana on yhdeksän toisiaan vahvistavaa tekijää ja tavoite pyrkiä luomaan kasvua edistävä sääntelykehys. Tiedonannossa määritetään ensisijaisia politiikkoja, joilla pyritään aktiivisesti saamaan aikaan unionin ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä edistäviä rakenteellisia parannuksia, oikein kohdennettuja investointeja ja sääntelytoimia. Jäljempänä esitettävillä suosituksilla edesautetaan kyseisiin ensisijaisiin politiikkoihin liittyviä toimia.

- (5) Vuonna 2023 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyi edelleen tukivälineen täytäntöönpanon mukaisesti. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano kaikilta osin on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson mukaisen politiikan ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat kytkeytyvät kaikkiin viime vuosina annettuihin asiaankuuluviin maakohtaisiin suosituksiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020 ja 2022 maakohtaiset suositukset ovat yhtä lailla tärkeitä tarkistettaessa, päivitettäessä tai muutettaessa elpymis- ja palautumissuunnitelmia asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.
- (6) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/435⁵, jäljempänä 'REPowerEU-asetus', joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään nopeassa tahdissa poistamaan unionin riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja unionin energiahuollon monipuolistamista sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. REPowerEU-asetuksessa jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus lisätä kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa uusi REPowerEU-luku, jotta ne voivat rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka auttavat saavuttamaan REPowerEU-tavoitteet. Kyseiset uudistukset ja investoinnit auttavat myös parantamaan unionin nettonollateollisuuden kilpailukykyä, kuten Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelmassa hahmotellaan, ja niiden energiaan liittyvien maakohtaisten suositusten noudattamista, joita jäsenvaltioille on annettu vuonna 2022 ja annetaan tarvittavilta osin myös vuonna 2023. REPowerEU-asetuksessa otetaan käyttöön uusi rahoitustuen luokka, jota ei makseta takaisin; tuki asetetaan jäsenvaltioiden saataville elpymis- ja palautumissuunnitelmiin kuuluvien uusien energiaan liittyvien uudistusten ja investointien rahoittamiseksi.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1).

(7) Komissio hyväksyi 8 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon, jossa annetaan finanssipoliittista ohjausta vuodeksi 2024, jäljempänä ’8 päivänä maaliskuuta annettu tiedonanto’. Sillä pyritään tukemaan jäsenvaltioiden vakaus- ja lähentymisohjelmien valmistelua ja sitä kautta vahvistamaan politiikan koordinoitua. Komissio muistutti, että vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen soveltamisesta luovutaan vuoden 2023 lopussa. Vuosiksi 2023 ja 2024 komissio vaati finanssipolitiikkaa, jolla varmistetaan keskipitkän aikavälin velkakestävyys ja lisätään potentiaalista kasvua kestäväällä tavalla, ja kehotti jäsenvaltioita esittämään vuoden 2023 vakaus- ja lähentymisohjelmissaan, miten niiden finanssipoliittisilla suunnitelmilla varmistetaan, että perussopimuksessa asetettua 3 prosentin viitearvoa suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) noudatetaan ja varmistetaan uskottava ja jatkuva velan vähentäminen tai velan pitäminen maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä. Komissio myös kehotti jäsenvaltioita luopumaan asteittain kansallisista finanssipoliittisista toimenpiteistä, joita on otettu käyttöön kotitalouksien ja yritysten suojelemiseksi energian hintasokilta, alkaen vähiten kohdennetuista toimenpiteistä. Se totesi, että jos tukitoimenpiteitä on tarpeen jatkaa energian hintojen uusien nousupaineiden vuoksi, jäsenvaltioiden olisi kohdennettava tällaiset toimenpiteet haavoittuviin kotitalouksiin ja yrityksiin paremmin. Komissio totesi, että julkista taloutta koskevat suositukset kvantifioitaisiin ja eriytettäisiin. Lisäksi, kuten linjauksista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi 9 päivänä marraskuuta 2022 annetussa komission tiedonannossa ehdotetaan, julkista taloutta koskevat suositukset laadittaisiin nettomääräisten perusmenojen pohjalta. Komissio suositti, että kaikki jäsenvaltiot edelleen suojaavat kansallisesti rahoitetut investoinnit ja varmistavat tukivälineen ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön, ottaen huomioon erityisesti vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä selviytymiskykyyn liittyvät tavoitteet. Komissio totesi aikovansa ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella ja voimassa olevia säännöksiä noudattaen.

- (8) Komissio esitti 26 päivänä huhtikuuta 2023 lainsäädäntöehdotuksia, joilla unionin talouden ohjausjärjestelmää koskevat säännöt uudistetaan kattavasti. Ehdotusten keskeisenä tavoitteena on vahvistaa julkisen velan kestävyyttä ja edistää kestäväää ja osallistavaa kasvua kaikissa jäsenvaltioissa uudistusten ja investointien avulla. Komission ehdotusten tavoitteena on parantaa kansallista sitoutumista, yksinkertaistaa ohjausjärjestelmää ja lisätä keskipitkän aikavälin painotusta sekä vahvistaa ja johdonmukaistaa toteuttamisen valvontaa. Suuntaviivoista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi 14 päivänä maaliskuuta 2023 annettujen neuvoston päätelmien mukaisesti tavoitteena on, että lainsäädäntötyö saadaan päätökseen vuonna 2023.
- (9) Slovenia toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2021 komissiolle kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan nojalla elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta kyseisen asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 28 päivänä heinäkuuta 2021 täytäntöönpanopäätöksen Slovenian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä⁶. Rahoituserien maksamisen ehtona on, että komissio on hyväksynyt asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti päätöksen, jossa todetaan, että Slovenia on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

⁶ ST 10612/2021 INIT ja ST 10612/2021 ADD 1.

- (10) Slovenia toimitti vuoden 2023 kansallisen uudistusohjelmansa 14 päivänä huhtikuuta 2023 ja vuoden 2023 vakausohjelmansa 26 päivänä huhtikuuta 2023 asetuksen (EY) N:o 1466/97 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Ohjelmat on arvioitu yhdessä, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2023 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Slovenian puolivuositainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.
- (11) Komissio julkaisi 24 päivänä toukokuuta 2023 Sloveniaa koskevan vuoden 2023 maaraportin. Siinä arvioidaan Slovenian edistymistä neuvoston vuosina 2019–2022 hyväksymien asianomaisten maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Slovenia on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Kyseisen analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ei vastata tai joihin vastataan vain osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehittymässä olevia haasteita. Maaraportissa arvioidaan myös Slovenian edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

- (12) Eurostatin vahvistamien tietojen mukaan Slovenian julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2021 oli 4,6 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui 3,0 prosenttiin vuonna 2022, ja julkinen velka, joka vuoden 2021 lopussa oli 74,5 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui vuoden 2022 loppuun mennessä 69,9 prosenttiin. Komissio antoi 24 päivänä toukokuuta 2023 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen. Kyseisessä kertomuksessa käsiteltiin Slovenian julkisen talouden tilannetta, sillä sen julkisen talouden alijäämän ennakoitaan ylittävän perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Kertomuksessa todettiin, että alijäämäkriteeriä ei ole noudatettu. Komissio ei ehdottanut 8 päivänä maaliskuuta 2023 antamansa tiedonannon mukaisesti uusien liiallisen alijäämän menettelyjen aloittamista keväällä 2023. Tämän jälkeen komissio totesi aikovansa ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella. Slovenian olisi otettava tämä huomioon toteuttaessaan vuoden 2023 talousarviotaan ja laatiessaan alustavaa talousarviosuunnitelmaansa vuodeksi 2024.
- (13) Julkisen talouden rahoitusasemaan ovat vaikuttaneet finanssipoliittiset toimenpiteet, joita on toteutettu energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi. Vuonna 2022 tällaisia finanssipolitiikan verokertymää vähentäviä toimenpiteitä olivat muun muassa sähköön, kaasuun, kaukolämpöön ja polttopuuhun kohdistuvan arvonlisäverotuksen sekä polttoaineisiin, kaasuun ja sähköön kohdistuvan valmisteverotuksen väliaikainen keventäminen sekä väliaikaisesti alhaisempi polttoaineiden hiilidioksidivero; tällaisiin finanssipolitiikan menoja lisääviin toimenpiteisiin kuuluivat lapsilisän korottaminen kahdeksi kuukaudeksi, energiatuki sosiaalisesti haavoittuvassa asemassa oleville ja yritystuet, jotka perustuivat vuonna 2021 maksettuihin hintoihin. Komissio arvioi, että näistä toimenpiteistä julkiselle taloudelle vuonna 2022 aiheutuneet nettokustannukset olivat 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden rahoitusasemaan ovat vaikuttaneet myös Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden tilapäisen suojelun tarjoamisen talousarviokustannukset, joiden arvioidaan olleen 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022. Samaan aikaan covid-19-kriisiin liittyvien väliaikaisten hätätoimenpiteiden arvioidut kustannukset laskivat 1,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022, kun ne vuonna 2021 olivat 4,1 prosenttia.

- (14) Neuvosto suositti⁷ 18 päivänä kesäkuuta 2021, että Slovenia varmistaa, että finanssipolitiikan viritys on vuonna 2022 edelleen kasvua tukeva, tukivälineen tarjoama sysäys mukaan lukien, ja jatkaa kansallisesti rahoitettavia investointeja.
- (15) Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan viritys⁸ oli vuonna 2022 neuvoston suosituksen mukaisesti kasvua tukeva eli 1,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Neuvoston suosituksen mukaisesti Slovenia jatkoi elpymisen tukemista tukivälineestä rahoitettavilla investoinneilla. Tukivälineen avustuksilla ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot olivat 0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022 (0,8 % suhteessa BKT:hen vuonna 2021). Kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla oli finanssipolitiikan viritykseen kasvua tukeva vaikutus, joka oli 0,7 prosenttiyksikköä⁹. Sen vuoksi Slovenia on neuvoston suosituksen mukaisesti jatkanut kansallisesti rahoitettavia investointeja. Kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä) oli samaan aikaan finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä, 0,4 prosenttiyksikön vaikutus. Tässä merkittävässä elvyttävässä vaikutuksessa olivat mukana energian hintojen nousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi toteutettujen finanssipoliittisten toimenpiteiden lisävaikutus (lisänettokustannukset julkiselle taloudelle 1,0 % suhteessa BKT:hen) sekä kustannukset, jotka johtuvat tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta siirtymään joutuneille henkilöille (0,1 % suhteessa BKT:hen). Sen vuoksi Slovenia on pitänyt kansallisesti rahoitettavien juoksevien menojen kasvun riittävästi kurissa.

⁷ Neuvoston suositus, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2021, jolla annetaan neuvoston lausunto Slovenian vuoden 2021 vakausohjelmasta (EUVL C 304, 29.7.2021, s. 116).

⁸ Finanssipolitiikan viritystä mitataan perusmenojen (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) muutoksena suhteessa keskipitkän aikavälin potentiaaliseen kasvuun. Perusmenoista on jätetty pois covid-19-kriisiin liittyvät väliaikaiset hätätoimenpiteet, mutta niihin on otettu mukaan tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustukset), ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot. Lisätietoja on julkisen talouden tilastotaulukoiden laatikossa 1.

⁹ Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla oli elvyttävä vaikutus, joka oli 0,2 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

- (16) Vuoden 2023 vakausohjelmaan sisältyvien julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on suotuisampi kuin komission kevään 2023 talousennuste vuoden 2023 osalta ja sen jälkeisen ajan osalta ennusteen mukainen. Hallitus ennakoii reaalisena BKT:n kasvavan 1,8 prosenttia vuonna 2023 ja 2,5 prosenttia vuonna 2024. Komission kevään 2023 talousennusteessa puolestaan reaalisena BKT:n ennustetaan kasvavan heikommin siten, että kasvu on 1,2 prosenttia vuonna 2023 ja 2,2 prosenttia vuonna 2024, mikä johtuu pääasiassa nettoviennin vähäisemmästä vaikutuksesta kasvuun.
- (17) Hallitus odottaa vuoden 2023 vakausohjelmassaan, että julkisen talouden alijäämä kasvaa 4,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Tämä kasvu vuonna 2023 johtuu pääasiassa suuremmista julkisista investoinneista edellisen monivuotisen rahoituskehityksen 2014–2020 varojen käyttöajan päätyttyä sekä suurista tuista. Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkisen talouden velka, joka oli vuoden 2022 lopussa 69,9 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistuu vuoden 2023 loppuun mennessä 68,9 prosenttiin. Komission kevään 2023 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä on 3,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Se on vuoden 2023 vakausohjelmassa ennakoitua alijäämää pienempi, mikä johtuu pääasiassa pienemmistä julkisista investoinneista. Niiden taustalla ovat varojen vastaanottokyvyn rajallisuus sekä energian hinnan nousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi toteutettujen energiaan liittyvien tukien ja toimenpiteiden vähäisempi käyttö. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuoden 2023 lopussa on vastaava kuin komission kevään 2023 talousennusteessa, 69,1 prosenttia.

(18) Finanssipoliittisten toimenpiteiden, joita on toteutettu energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi, odotetaan edelleen vaikuttavan julkisen talouden rahoitusasemaan vuonna 2023. Kyse on toimenpiteistä, joita on jatkettu vuodesta 2022 (erityisesti sähköön, kaasuun, kaukolämpöön ja polttopuuhun kohdistuvan arvonlisäverotuksen sekä polttoaineisiin, kaasuun ja sähköön kohdistuvan valmisteverotuksen väliaikainen keventäminen sekä väliaikaisesti alhaisempi polttoaineiden hiilidioksidivero), ja uusista toimenpiteistä, kuten uusi ja laajempi, vuonna 2021 maksettuihin hintoihin perustuvien yritystukien järjestelmä sekä korvaukset sellaisille sähkön ja maakaasun jakelijoille, jotka toimittavat energiaa asiakkaille (esimerkiksi kotitalouksille tai pk-yrityksille), joiden sähkön ja maakaasun hintoihin sovelletaan hallituksen asettamia hintakattoja. Tukitoimenpiteiden nettokustannukset julkiselle taloudelle vuonna 2023 ovat komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen¹⁰. Useimmat vuoden 2023 toimenpiteet eivät vaikuta energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille tai yrityksille kohdennetuilta, eikä niillä täysin säilytetä energian kysynnän vähentämiseen ja energiatehokkuuden lisäämiseen kannustavaa hintasignaalia. Näin ollen kohdennettujen tukitoimenpiteiden määrä, joka on otettava huomioon arvioitaessa 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen¹¹ noudattamista, on komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 (kun se vuonna 2022 oli 0,6 % suhteessa BKT:hen). Lisäksi odotetaan, että vuoden 2023 julkisen talouden rahoitusasema hyötyy siitä, että covid-19-kriisiin liittyvistä väliaikaisista hätätoimenpiteistä luovutaan asteittain (1,0 % suhteessa BKT:hen).

¹⁰ Luku kuvaa toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, mukaan lukien juoksevat tulot ja menot sekä mahdolliset pääomamenoja koskevat toimenpiteet.

¹¹ Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, Slovenian vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Slovenian vuoden 2022 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 334, 1.9.2022, s. 197).

- (19) Neuvosto suositti¹² 12 päivänä heinäkuuta 2022 antamassaan suosituksessa, että Slovenia toteuttaisi toimia, joilla varmistetaan, että vuonna 2023 kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipolitiikan virityksen kanssa, kun otetaan huomioon jatkettu väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Slovenian olisi oltava valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa. Slovenialle suositettiin myös, että se lisäisi julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen ottaen huomioon REPowerEU-aloite, muun muassa tukivälineen ja muiden unionin varojen avulla.

¹² Slovenian potentiaalisen tuotannon kasvu, jota käytetään finanssipolitiikan virityksen mittaamiseen, keskipitkällä aikavälillä (kymmenen vuoden keskiarvo) on komission kevään 2023 talousennusteen perusteella nimellisin luvuin arviolta 10,1 prosenttia.

(20) Vuonna 2023 finanssipolitiikan viritys on komission kevään 2023 talousennusteen mukaan elvyttävä (-1,2 % suhteessa BKT:hen) tilanteessa, jossa inflaatio on korkea. Vuonna 2022 finanssipolitiikan viritys oli elvyttävä (-1,2 % suhteessa BKT:hen). Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) ennakoitaan olevan finanssipolitiikan viritykseen vuonna 2023 elvyttävä vaikutus, joka on 0,3 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Näin on siitä huolimatta, että energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille kohdennettujen tukitoimenpiteiden kustannukset supistuvat 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien nettoperusmenojen elvyttävä vaikutus ei näin ollen ole seurausta kohdennetusta tuesta energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta paenneille ihmisille. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) elvyttävä kasvu johtuu suuremmista tuista (joihin kuuluu energiatoimenpiteitä) ja julkisen sektorin palkkamenojen kasvamisesta. Yhteenvedona voidaan todeta, että kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen ennakoitu kasvu ei ole 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen mukainen. Tukivälineellä ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot ovat 1,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023, ja kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla on finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka on 0,1 prosenttiyksikköä¹³. Sen vuoksi Slovenia aikoo rahoittaa lisäinvestointeja tukivälineestä ja muista unionin varoista, ja sen ennakoitaan myös jatkavan kansallisesti rahoitettuja investointeja. Slovenia aikoo rahoittaa julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen. Esimerkkeinä voidaan mainita rautateiden infrastruktuuri, tulviin varautuminen, terveydenhuolto sekä tutkimus ja innovointi, joita rahoitetaan tukivälineestä ja muista unionin varoista.

¹³ Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla ennakoitaan olevan neutraali vaikutus, joka on 0,0 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

- (21) Vuonna 2024 julkisen talouden alijäämän odotetaan vuoden 2023 vakausohjelman mukaan supistuvan 2,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Vuonna 2024 tapahtuva supistuminen johtuu lähinnä tukien pienenemisestä sen jälkeen, kun energian hinnannousun taloudellisten vaikutusten lieventämiseksi toteutetuista toimenpiteistä luovutaan, ja julkisten investointien pienenemisestä sen jälkeen, kun edellisestä monivuotisesta rahoituskehiksestä saatujen unionin varojen käyttö päättyy vuonna 2023. Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkisen talouden velan odotetaan supistuvan vuoden 2024 loppuun mennessä 66,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Komission kevään 2023 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 2,9 prosenttia vuonna 2024. Se on vuoden 2023 vakausohjelmassa ennakoitua alijäämää suurempi, mikä johtuu lähinnä suuremmista palkansaajakorvauksista ja sosiaalietuuksista. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuoden 2024 lopussa on komission kevään 2023 talousennusteessa samankaltainen, 66,6 prosenttia.
- (22) Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan kaikista energiatukitoimenpiteistä luovutaan asteittain vuonna 2024. Myös komission oletus on, että energiatukitoimenpiteistä luovutaan kokonaan vuonna 2024. Tämä perustuu oletukseen, jonka mukaan energian hinnat eivät nouse uudelleen.

- (23) Asetuksessa (EY) N:o 1466/97 kehoitetaan parantamaan rakenteellista rahoitusasemaa vuosittain keskipitkän aikavälin julkisen talouden tavoitteen saavuttamiseksi käyttäen viitearvona 0,5:tä prosenttia suhteessa BKT:hen¹⁴. Ottaen huomioon julkisen talouden kestävyteen liittyvät näkökohdat ja tarpeen supistaa alijäämää alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen komissio katsoo, että rakenteellista rahoitusasemaa olisi asianmukaista parantaa vähintään 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024. Jotta tällainen parannus voidaan varmistaa, kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen kasvu¹⁵ ei komission menetelmän mukaisesti saisi vuonna 2024 olla enempää kuin 5,5 prosenttia, kuten nyt suositellaan. Samaan aikaan olisi asteittain luovuttava jäljellä olevista energiaturvatoimenpiteistä (komission tämänhetkisen arvion mukaan 0,9 % suhteessa BKT:hen vuonna 2023), jos energiamarkkinoiden kehitys sen sallii, ja aloitettava vähiten kohdennetuista toimenpiteistä, ja saatavat säästöt olisi käytettävä julkisen talouden alijäämän supistamiseen. Komission arvioiden mukaan tämä johtaisi siihen, että nettomääräisten perusmenojen kasvu alittaisi vuodeksi 2024 suositellun enimmäiskasvuvauhdin. Lisäksi kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten juoksevien perusmenojen kasvu vuonna 2023 ei komission kevään 2023 talousennusteen mukaan ole 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen mukainen. Jos ennuste toteutuu, nettomääräisten perusmenojen kasvua olisi asianmukaista hidastaa vuonna 2024.
- (24) Olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana, kansallisesti rahoitetut nettomääräiset perusmenot kasvavat komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 3,0 prosenttia vuonna 2024.

¹⁴ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklassa edellytetään myös yli 0,5 prosentin sopeutusta suhteessa BKT:hen niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden julkinen velka on yli 60 prosenttia suhteessa BKT:hen tai joiden velanhoitokykyyn kohdistuu huomattavampia riskejä.

¹⁵ Nettomääräiset perusmenot määritellään kansallisesti rahoitetuiksi menoiksi ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä, korkomenoja ja suhdanteesta johtuvia työttömyysmenoja.

- (25) Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkiset investoinnit ovat 6,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 ja pienenevät 5,5 prosenttiin vuonna 2024. Tässä investointien pienenemisessä näkyy kansallisesti rahoitettavien investointien ja unionin rahoittamien kokonaisinvestointien väheneminen mutta toisaalta tukivälineen kautta rahoitettavien investointien lisääntyminen. Vuoden 2023 vakausohjelmassa mainitaan uudistuksia ja investointeja, joiden odotetaan edistävän julkisen talouden kestävyyttä sekä kestävää ja osallistavaa kasvua. Kyseisiin uudistuksiin ja investointeihin kuuluu rautateiden infrastruktuuriin, terveydenhuoltoon, tutkimukseen ja innovointiin sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän osatekijöihin kohdistuvia investointeja, jotka ovat myös osa elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.
- (26) Vuoden 2023 vakausohjelmassa esitetään julkisen talouden keskipitkän aikavälin kehitysura vuoteen 2026 saakka. Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkisen talouden alijäämä supistuu 2,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2025 ja 1,3 prosenttiin vuonna 2026. Julkisen talouden alijäämän ennakoidaan näin ollen pysyvän vuodesta 2024 lähtien alle kolmessa prosentissa suhteessa BKT:hen vuoden 2023 vakausohjelmakauden loppuun saakka. Vakausohjelman mukaan julkisen talouden velka supistuu siten, että se on vuoden 2024 lopussa 66,5 prosenttia ja vuoden 2026 lopussa 63,5 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(27) Terveydenhuoltomenojen odotetaan kasvavan 1,5 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuosien 2019 ja 2070 välillä, ja pitkäaikaishoidon kustannukset kaksinkertaistuvat vuoteen 2055 mennessä. Slovenian julkisen talouden kestävyyskohdistuu väestön ikääntymiseen liittyvien menojen vuoksi keskimääräisiä riskejä keskipitkällä ja suurina riskejä pitkällä aikavälillä. Slovenia on käynnistänyt viime vuosina kattavia uudistuksia terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon alalla. Pitkäaikaishoidon uudistuksen täytäntöönpano on viivästynyt, eikä sen rahoitus keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä ole vielä taattu.

Terveydenhuoltouudistusta koskevasta suunnitelmasta käy myös ilmi, että se toteutetaan useassa vaiheessa ja siinä keskitytään laadukkaiden palvelujen saatavuuteen ja sosiaalisten oikeuksien ja osallisuuden parantamiseen. Koska tämä rasittaa julkista taloutta entisestään, on ratkaisevan tärkeää, että Slovenia esittää toimenpiteitä luodakseen vakaan tulopohjan, joka ei heikennä julkisen talouden tasapainoa keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

(28) Tuloverolakiin joulukuussa 2022 tehdyt tarkistukset kumosivat suurimman osan maaliskuussa 2022 hyväksytyistä aiemmista muutoksista, joiden tarkoituksena oli ollut vähentää työn verotusta ja joiden negatiivinen vaikutus talousarvioon olisi ollut enimmillään 1,3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuoteen 2025 mennessä. Slovenian verotulot suhteessa BKT:hen ovat hieman unionin keskiarvoa pienemmät, ja joitakin kasvua suhteellisen hyvin edistäviä veroja käytetään liian vähän. Slovenia tukeutuu pitkälti työn verotukseen, ja työhön kohdistuvien verojen osuus kokonaisverotuloista on unionin keskiarvon yläpuolella. Juoksevat kiinteistöverot ovat Sloveniassa suhteellisen alhaiset (suhteessa BKT:hen 0,5 %, kun unionin keskiarvo on 1,1 %). Kasvua edistävä, vihreä verouudistus voi tukea julkisen talouden vakauttamista ja kestävästä kasvusta pidemmällä aikavälillä. Tällainen verouudistus voisi helpottaa painopisteen siirtämistä pois työn verotuksesta nostamalla juoksevien kiinteistöverojen osuutta ja tukea työpaikkojen luomista nettonollateollisuudessa ja muilla suuremman lisäarvon toimialoilla. Työn verotuksen keventäminen myös lisäisi työvoiman tarjontaa muun muassa ammattitaitoisten ja ulkomaalaisten työntekijöiden osalta.

- (29) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja kyseisen asetuksen liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Slovenian elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpano on käynnissä, mutta viivästysten riski kasvaa jatkuvasti. Slovenia on toimittanut yhden maksupyynnön elpymis- ja palautumissuunnitelman 12:ta välitavoitetta ja tavoitetta vastaavasti. Pyyntö perusteella on suoritettu yhteensä noin 49,6 miljoonan euron maksut. Jotta Slovenia voi edetä elpymis- ja palautumissuunnitelmansa täytäntöönpanossa nopeammin nykyisessä haastavassa tilanteessa, on välttämätöntä vahvistaa Slovenian hallintorakennetta ja hallinnollisia valmiuksia sekä varmistaa, että tarvittavat päätökset tehdään ilman viivytyksiä. Tämä koskee etenkin terveydenhuolto-, pitkäaikaishoito- ja eläkejärjestelmien rakenneuudistuksia. Elpymis- ja palautumissuunnitelman lisäyksen ja REPowerEU-lisäluvun aikataulu jäljellä oleville maksupyynnöille lienee realistinen. Maksupyynnot olisi toimitettava nopeasti, jotta vältetään lisäviivytykset ja -häiriöt elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa. Uuden REPowerEU-luvun nopea sisällyttäminen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan antaa mahdollisuuden rahoittaa lisä uudistuksia ja -investointeja, jotka tukevat Slovenian strategisia tavoitteita energian ja vihreän siirtymän alalla. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen ja tosiasiallinen osallistuminen on edelleen tärkeää, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelman ja sitä laajemman muun talous- ja työllisyyspolitiikan täytäntöönpano onnistuu ja jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen politiikan yleiseen linjaan.
- (30) Komissio hyväksyi kaikki Slovenian koheesiopolitiikan ohjelma-asiakirjat vuonna 2022. Koheesiopolitiikan ohjelmien nopea täytäntöönpano, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, REPowerEU-luku mukaan lukien, ja luo sen kanssa synergiaa, on keskeinen tekijä vihreän ja digitaalisen siirtymän aikaansaamisen, taloudellisen ja sosiaalisen häiriönsietokyvyn parantamisen sekä Slovenian alueiden tasapainoisen kehittymisen kannalta.

(31) Slovenia on käytännössä ollut riippuvainen Venäjältä, joka oli maan ainoa maakaasun toimittaja ennen Venäjän hyökkäystä Ukraina. Vuodesta 2023 alkaen Slovenia on kuitenkin pystynyt turvaamaan noin kolmanneksen maakaasutoimituksistaan tuomalla kaasua Algeriasta. Kaasulla on edelleen tärkeä rooli Slovenian energiapaletissa (12 %). Se on teollisuuden keskeinen energialähde ja tarjoaa samalla joustavuutta energiasektorilla. Teollisuuden ja energiasektorin vähähiilistämistä olisi näin ollen edistettävä nopeuttamalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa ja toteuttamalla energiatehokkuustoimenpiteitä. Slovenia on asettanut kansallisessa energia- ja ilmastosuunnitelmassaan 27 prosentin tavoitteen omaksi panoksekseen unionin vuoden 2030 uusiutuvan energian käyttöä koskevaan tavoitteeseen. Tämä on huomattavasti vähemmän kuin vuodelle 2030 asetettu uusiutuvien energialähteiden 37 prosentin osuus, joka on laskettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1999¹⁶ liitteen II mukaisesti. Slovenia saavutti vuodeksi 2021 asetetun uusiutuvan energian osuutta energian kokonaisloppukulutuksesta koskevan tavoitteensa (25 %) käyttämällä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001¹⁷ mukaista unionin rajatylittävän yhteistyön mekanismia (tilastollisten siirtojen avulla). Uusiutuvan energian verkkotason laitosten lupamenettelyt muodostavat edelleen pullonkaulan. Tämä johtuu pitkälti monimutkaisista ja kauan kestävästä ympäristömenettelyistä etenkin tuulivoimalaitosten kohdalla. Niihin liittyvät menettelyt voivat kestää jopa useita vuosia. Slovenian on vahvistettava huomattavasti uusiutuvan energian käyttöä koskevaa tavoitettaan päivitetystä kansallisesta energia- ja ilmastosuunnitelmassaan, jotta se vastaisi unionin 55-valmiuspaketissa ja REPowerEU-suunnitelmassa asettamia kunnianhimoisempia ilmasto- ja energiavoitteen. Maakaasun kulutus on vähentynyt Sloveniassa 14 prosenttia elokuun 2022 ja maaliskuun 2023 välisenä aikana, kun sitä verrataan keskimääräiseen kaasukulutukseen samalla ajanjaksolla edeltävien viiden vuoden aikana. Tämä jää hieman 15 prosentin vähennystavoitteesta. Slovenia voi tehostaa kaasun kysynnän tilapäiseen vähentämiseen tähtäviä toimia 31 päivään maaliskuuta 2024 saakka neuvoston asetuksen (EU) 2022/1369¹⁸ mukaisesti.

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1).

¹⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82).

¹⁸ Neuvoston asetus (EU) 2022/1369, annettu 5 päivänä elokuuta 2022, koordinoituista kaasun kysynnän vähentämistoimenpiteistä (EUVL L 206, 8.8.2022, s. 1).

(32) Slovenian elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää jo merkittäviä uudistuksia ja investointeja, joilla pyritään i) lisäämään uusiutuvien energialähteiden osuutta energian kokonaisloppukulutuksesta, ii) helpottamaan uusiutuvien energialähteiden tuotantolaitosten pääsyä ja integrointia sähköverkkoon, iii) parantamaan energiatehokkuutta ja edistämään julkisten rakennusten peruskorjauksia sekä iv) mahdollistamaan vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotto. Vaikka elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluvat toimenpiteet ovat merkittävä askel monipuolistamisessa, jossa luovutaan fossiilisista polttoaineista, uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamiseksi voitaisiin tehdä enemmän kaikilla aloilla. Tähän voisivat kuulua painopistealueiden osoittaminen uusiutuvan energian laitoksia varten, lupamenettelyjen yksinkertaistaminen ja lyhentäminen edelleen sekä verkon vahvistaminen ja verkon kokonaishallinnan parantaminen (jotta verkkoon voitaisiin liittää enemmän uusiutuvan energian laitoksia, etenkin pien- ja keskijännitteisten järjestelmien tasolla). Keskittyminen entistä enemmän nollapäästöiseen liikenteeseen ja infrastruktuuriin auttaisi vähentämään edelleen kasvihuonekaasupäästöjä ja riippuvuutta fossiilisista polttoaineista.

- (33) Vihreän siirtymän kannalta keskeisten alojen ja ammattien työvoimapula ja osaamisvaje, muun muassa valmistusteollisuudessa sekä nettonollatekniologioiden käyttöönotossa ja ylläpidossa, aiheuttavat pullonkauloja nettonollatalouteen siirtymisessä. Korkealaatuiset koulutusjärjestelmät, jotka vastaavat työmarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin, sekä kohdennetut täydennys- ja uudelleen koulutustoimenpiteet ovat avainasemassa osaamisvajeen vähentämisessä ja työmarkkinoille pääsyn ja työvoiman uudelleen kohdentamisen edistämiseksi. Hyödynnettävissä olevan työvoiman saamiseksi käyttöön näiden toimenpiteiden on oltava erityisesti sellaisten henkilöiden, alojen ja alueiden ulottuvilla, joihin vihreä siirtymä vaikuttaa eniten. Luonnontieteiden, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan opetuksen vahvistaminen voisi parantaa koulutusjärjestelmän valmiuksia antaa oppijoille vihreän ja digitaalisen siirtymän edellyttämää osaamista. Vuonna 2022 Sloveniassa raportoitiin työvoimapulasta 66 ammatissa, joissa tarvitaan vihreän siirtymän edellyttämiä erityistaitoja ja -osaamista. Avointen työpaikkojen osuus kasvoi keskeisillä aloilla, esimerkiksi rakentamisessa (3,5 % vuonna 2015, 7,0 % vuonna 2022) ja valmistusteollisuudessa (1,2 % vuonna 2015, 2,6 % vuonna 2022). Molemmat alat olivat vuonna 2022 unionin keskiarvon (4,0 % ja 2,3 %) yläpuolella.
- (34) Neuvosto on tutkinut vuoden 2023 vakausohjelman komission tekemän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto¹⁹ ilmenee suosituksesta 1.

¹⁹ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

(35) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto on suosittanut, että euroalueen jäsenvaltiot ryhtyvät – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa kautta – toimiin, joiden avulla ne i) säilyttävät velkakestävyuden ja pidättäytyvät laaja-alaisesta kokonaiskysynnän tukemisesta vuonna 2023, kohdentavat korkeiden energian hintojen vaikutuksen lieventämiseksi toteutettavat finanssipoliittiset toimenpiteet paremmin ja selvittävät asianmukaisia tapoja lopettaa tuki energian hintapaineiden vähentyessä, ii) pitävät julkisten investointien määrän korkeana ja edistävät yksityisiä investointeja, joilla tuetaan vihreää ja digitaalista siirtymää, iii) tukevat palkkakehitystä, joka lieventää ostovoiman heikkenemistä, rajoittaen samalla kerrannaisvaikutuksia inflaatioon, parantavat edelleen aktiivista työvoimapolitiikkaa ja korjaavat osaamisvajeita, iv) parantavat liiketoimintaympäristöä ja varmistavat, että yrityksille annettava energiatuki on kustannustehokasta, väliaikaista ja kohdennettu elinkelpoisiin yrityksiin ja että sillä ylläpidetään kannustimia vihreään siirtymään, ja v) säilyttävät makrotalouden vakauden ja seuraavat riskejä sekä jatkavat samalla työtä pankkiunionin viimeistelemiseksi. Slovenian osalta suosituksilla 1, 2 ja 3 myötävaikutetaan euroaluetta koskevassa vuoden 2023 suosituksessa esitettyjen ensimmäisen, toisen ja kolmannen suosituksen täytäntöönpanoon,

SUOSITTAA, että Slovenia toteuttaa vuosina 2023 ja 2024 toimia, joilla se

1. purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024; jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, varmistaa, että tällaiset tukitoimenpiteet kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät;

varmistaa finanssipolitiikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen nimelliskasvun vuonna 2024 enintään 5,5 prosenttiin²⁰;

jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa tukivälineen avustusten ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi;

noudattaa vuoden 2024 jälkeen edelleen asteittaiseen ja kestäväan vakauttamiseen tähtäävää julkisen talouden keskipitkän aikavälin strategiaa yhdistettynä investointeihin ja uudistuksiin, joilla edistetään voimakkaampaa kestäväa kasvua, jotta saavutetaan maltillinen julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema;

varmistaa terveydenhuolto- ja pitkäaikaishoitojärjestelmien rahoituksen kestävyiden pitkällä aikavälillä; painottaa verotuloissa enemmän kasvua edistäviä ja kestäviä lähteitä;

²⁰ Tämän arvioidaan vastaavan rakenteellisessa rahoitusasemassa vähintään 0,5 prosentin vuotuista parannusta suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kuten johdanto-osan 23 kappaleessa todetaan.

2. varmistaa tehokkaan hallintorakenteen ja vahvistaa hallinnollisia valmiuksia, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelma voidaan panna nopeasti ja vakaasti täytäntöön; viimeistelee REPowerEU-luvun ripeästi, jotta sen täytäntöönpano voidaan aloittaa nopeasti; jatkaa koheesiopolitiikan ohjelmien nopeaa täytäntöönpanoa, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa ja luo sen kanssa synergiaa;
3. jatkaa toimia kaasun tuonnin monipuolistamiseksi ja vähentää yleistä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista nopeuttamalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, erityisesti edelleen yksinkertaistamalla ja lyhentämällä lupamenettelyjä, ja vahvistamalla sähköverkkoa sekä parantamalla verkonhallintaa muun muassa digitalisaation avulla; lisää energiatehokkuustoimenpiteiden täytäntöönpanoa erityisesti rakennusosalalla, edistää liikennealan sähköistämistä ja lisää panostusta politiikkatoimiin, joiden tarkoituksena on vihreän siirtymän edellyttämien taitojen ja osaamisen tuottaminen ja hankkiminen.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja